

4. ຄອງຈະກຶກ (ນາໂຄກພໍາ) “ອຖຍານປະວັດຄາສຕ່ວົດລາງຈະກຶກ”

ที่ดังนี้: เดินเรียกกันว่า “นาหลวง” คำابลเพพกระษัตรีอาภอกຄາງ จັງຫວັດ
ງູກີດ เป็นີ່ទຳນີ້ສົກພະເປັນງຸງຈຳນີ້ດັນຕາລູຍ່າວ່າໄປຈຶ່ງເປັນທີ່ຮາຫຼັດສຸມື້
ພື້ນທີ່ປະນາພ 96 ໄວ ເດີນເປັນທີ່ນອງເຂົາມີອົງຄາງນ້າມເຄີ່ນ ມີຄລອງນາງ
ໃຫຍ່ໄຫວຈາກເຂົາພະບາງກ່າວ່າໄປອອກທະເພັງ (ຖື່ະເກາ)

โคงพนมเป็นพื้นที่สมรภูมิในสังคกระม ระหว่างทักษิหารพม่ากับ
ทักษิหงส์ท่านสัมภัจจัน คณิงก เมื่อ พ.ศ. 2328

เมื่อพ.ศ.2328 ขึ้นหุ่นแม่ทัพม้าໄได้ยกทัพมาตีหัวเมืองปักช์ได้
และเนื่องด้วย โดยเก็บกู้ที่อาวุธต่างๆ เก้า ขะนันพระยาถ่องถึงแก่กรรม
ซึ่งไม่ได้แต่งตั้งให้เป็นครองแทน ก้าวผู้หลงจันและคุณมุกน้องสาวเจิงรวมรวมไว้พร
ผลต่อสู้ม้า ได้แยกเป็น 3 ค่าย ค่ายบ้านค่าย ค่ายนบนางคักและค่ายวัด
พระนางสร้างซึ่งตั้งเป็นฐานทัพ

พม่าเปลี่ยนเป็น 3 ค่ายเข่นกัน คือค่ายปากช่องค่าย ค่ายนาอกกลาง
และค่ายนาไกอกพม่า กองทัพมีจำนวนน้อยกว่าท่านสู้หงส์อุ้งจันจึงใช้กลยุทธ์
หลอกล่อเพื่อมาให้ท้าวให้แพม่ล้อด้อมค่ายอู๊ดี้คนแพศก์หังตี้ไม่ได้ ขาดเสียวของอาหาร
เกิดความปั่นป่วนในกองทัพ ท่านสู้หงส์อุ้งจันได้ดือกประชุมพลที่หน้าค่ายได้
ดันกองหลังหน้าโขดชาได้สั่งให้นายกองทัพมุนยิงปืนให้ญี่พระพิรุณสังหารถูกกิ่ง
กองหลังขนาดใหญ่ขาดลงกลางชุมชนพม่าเป็นที่น่าอึดจรรย์ พม่าเต็มหัววัย
เริ่มออกทักษิ ไทยยังรุกรามตีพม่า จนถอยไปถึงปากช่องค่ายตะเกาแล้วออก
เรือนีไปในที่สุด

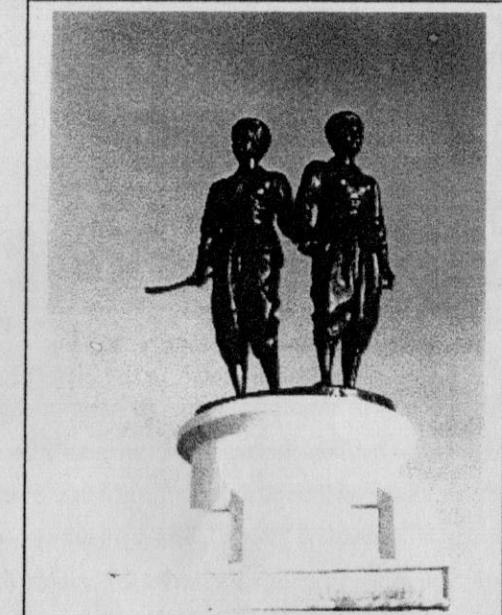
เมื่อเสร็จศึก พระบาทสมเด็จพระปุทธรยอดฟ้าฯ ทรงโลกเงี้าได้โปรดสถาปนาท่านสหพัฒน์เป็นท้าวเทพกระษัตรี คณมุกเป็นท้าวศรีสุนทร

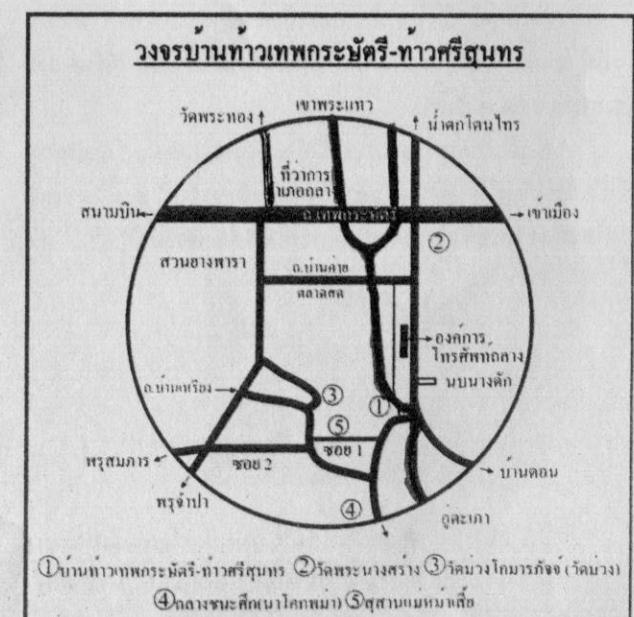
5. ลูกานแม่หม้าเตี้ยๆ

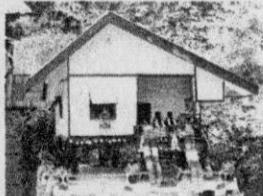
ที่ตั้ง: ตั้งอยู่บนที่ 3 ด้านอุเทพกระนัดรี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร

1.บ้านท้าวเทพกร-radiusศรี-ท้าวศรีสุนทร (บ้านท้าวเทพฯ)

ที่ดัง : ออยในเขตเทศบาล ต.เทพกระษัตรี อ.คลอง จ.อุบลราชธานี (หลังองค์การไทรศพท้องถิ่น)

ประวัติเดิม ท้าวเทพกร-radiusศรีเป็นบุตรคนโoloของท่านขอนรังบ้านเกืน เจ้าเมืองคลองในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทึ่งเมืองออยที่เกาะบ้านคือบ้านเดิมออยใกล้กับสะพานที่เรียกว่า “นาปากสระ” ชาวคลองนับถือบรรพบุรุษ ได้มีการเช่นไห “พีຄลาง” มีคำเชื้อเชิญบรรพบุรุษตอนหนึ่งว่า “หน้าเวียนแม่หม้า มีขามคอม้า มีหน้าก้าบ มีต้นม่วงคล้า มีสะหน้าบ้าน มีคูโดยรอบ มีขอนคายไฟ” บรรดาบ้านรัง เป็นถูกสาวเข้าเมืองไทรบุรีมีบุตร 5 คน 1.ท่านผู้หญิงจัน 2.คุณมุก 3.คุณมา 4.พระยาคลอง อด (แม คลอง) 5.พระปลัดเรือง

ท่านผู้หญิงจันแต่งงานกับหนุ่มอุบลราชธานีนายกองเมืองตะกัว่ง มีบุตร 2 คน คือแม่ปรางและพญาคล่องเทียน (ด้านซ้ายประทีป แม คลอง) สามีถึงแก่กรรมดังแต่นาทียังเป็นเด็ก ได้รับการฝึกเพลงอาชญาคุณบุกน้ำสา

เข้าเมืองครองราชได้ให้ พญาพิมิต (อัชชัน) มาช่วยงานจอมรังบ้านเกืน ได้แต่งงานกับท่านผู้หญิงจันมีบุตรธิดา “ทอง” ดาวຍด้วยเป็นบาทริษา ในรัชกาลที่ 1 ประยุทธิ์ประองค์ “เจ้าหุ่งอุบล”

ด้านล่าง (คล้ายด้านขวา) ใบลานใช้จารหนังสือ สมัยก่อนด้านลามมีมาก่อนบ้านท้าวเทพฯเพื่อไว้เขียนข้อความเรื่องสำคัญๆ ปัจจุบันยังมี 5-6 ด้านซึ่งการอนรักยกไป

2. วัดพระนางสร้าง

ที่ดัง : หมู่ 1 ต.เทพกระษัตรี อ.คลอง จ.อุบลราชธานี (กม.18-19)

เป็นวัดเก่าแก่และเคยเป็นสมรภูมิศึกษากับหม่า เมื่อครั้งที่เมืองคลอง 2328 เดิมชื่อ “วัดตะเคียน” และมีคำนานว่า พระนางเดือดขาวซึ่งเป็นชาขายของเจ้าเมืองครุฑูกุชชงวันนี้ซึ่งต้องไทยประหาร ก่อนตายพระนางขอโอกาสไปไห้พระธาตุที่ศรีลังกาอ่อน เมื่อกลับมาได้มาสร้างวัด ณ ที่แห่งนี้ จึงได้นามว่า “วัดพระนางสร้าง” และเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง เลือดที่ออกมานเป็นสีขาวบริสุทธิ์จึงได้ชื่อว่า “พระนางเลือดขาว”

ในอุโบสถเก่า มีพระพุทธรูปดินเผาแก่ 3 องค์เรียกันว่า “พระในพุ่ง” หรือพระ 3 กษัตริย์ ซึ่งอยู่ในพระอุตรของพระพุทธรูปปูนปั้นองค์ใหญ่ด้วย

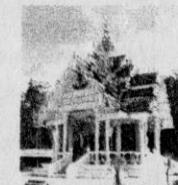
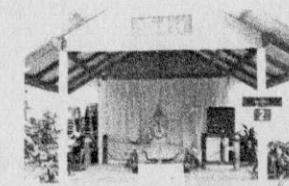
“พระครุสุนทรสมพกิ (恒 ชา 陀) 2392-2476 นามเดิมนว่า “ปอด ไครรัตน์” ขอบคุณแก่เรื่องหนังสือ “ไทย พระธรรมวินัย วิปัสสนากรรมฐาน ขอบรวมรวมคำราบราพ เครื่องสูตรน้ำพิชัย ไว้ในใบลานหรือ สมุดบุญ ชาวคลองรุ่นเก่ายกย่องนับถือความศักดิ์สิทธิ์ของท่านไว้มาก

3. วัดม่วงโภมาภกัจจ (วัดม่วง)

ที่ดัง: ดังออยบ้านเกรียง หมู่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอคลอง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นวัดร้างอยู่ในความคุ้มครองของวัดพระนางสร้างมีพระพุทธรูปปูนปั้นครึ่งท่อน เศียรเข้ารูด ชาวบ้านเชื่อกันว่าวิญญาณของพระภิกษุ สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งรณะพาที่วัดแห่งนี้ยังคงสถิตอยู่ที่พระพุทธรูปปูนปั้นองค์นี้ ไกด์พระพุทธรูปเคลื่อนตัวทิ้งและด้านหลัง ซึ่งลายแทงที่วัดม่วงโภมาภกัจจกล่าวถึงความว่าระหว่างที่นั่นทิ้งเป็นที่ฝังสมบัติ

ชาวบ้านเชื่อว่าวัดม่วง โภมาภกัจจเป็นวัดในสมัยท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อตั้งก่อตั้งในปี 2328 เจ้าเมืองคลองได้ใช้ล้านวัฒน์เป็นสถานที่ฝึกซ้อมทหาร ฝึกการเรียนรู้น้ำมัน ลงรักษาที่ทางฝึกซ้อมร่างริช ฝึกสอนคินเป็น ชั้นมีบ่อหน้า 2 บ่อ บ่อหนึ่งแข็งแกร่งอย่างมหาสนุนไพรให้ทหารอ่อนเพื่อความอยู่ยงคงกระพัน และเคยเป็นสถาบันแห่งบรรพชนชาวคลอง ด้านหลังวัดเป็นที่ฝังพญาไไทยนุสัลิมบุคคลสำคัญ เช่นสุสานแม่หม้าเสี้ยว

ในปี พ.ศ. 2528 ทางจังหวัดจัดงานฉลองครบ 200 ปีวีรศรีเมืองคลอง ชาวคลอง-ได้ช่วยกันปันบ้านบุ่นปูนประดิษฐ์มห้าเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรในอิฐขนาดต่างๆ ก่ออุบลตักบาตร พิธีการสักเดือนไหว้พระเอก นาขประดิษฐ์มห้าศรีสุนทร ที่วัดกุฎีเจ้าสัว ที่วัดกุฎีเจ้าสัว “พระยาคลองเทียน”

ต่อมาในปี 2536 โภมาภกัจจได้รับการอนุรักษ์และคงสภาพเดิมไว้โดยบุญรักษาพันโนทัย ภูมิเมือง ภูมิเมืองและคณะกรรมการผู้มีจิตศรัทธาทุกท่านร่วมกันสร้างแรงใจแรงกายถวายปูนจั้งสร้างวิหารศาลาจตุรมุนเจดีย์เป็นอนุสรณ์ ประดิษฐ์ฐานปูนเป็นท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรและมีพระพุทธรูปมีศรีคลอง ประดิษฐ์ฐานอยู่กลางแจ้ง

4. สถานที่ (นาโคกพม่า) “อุทยานประวัติศาสตร์ด่องชัยศรี”

ที่ดัง: เดิมเรียกว่า “นาหลวง” ด้านลักษณะรือว่างโคลาง จังหวัด ภูเก็ต เป็นที่รำนีสภาพเป็นทุ่งนามีต้นตาลอยู่ทั่วไปซึ่งเป็นที่ราชพัสดุใน พื้นที่ประมาณ 96 ไร่ เดิมเป็นที่นาของเจ้าเมืองคลองบ้านเคียน มีคลองบาง ในญี่ปุ่นจากเข้าพระแทบท่อป้วนไปอุดกหะเดพัง (อุตรดิษฐ์)

โคกพม่าเป็นพื้นที่สมรภูมิในสังครวม ระหว่างกัพทหารพม่ากับ กัพของท่านผู้หญิงจัน คุณมุก เมื่อ พ.ศ. 2328

เมื่อพ.ศ. 2328 ขึ้นรุ่มแม่ทัพพม่าได้ยกทัพมาตีหัวเมืองปักย์ได้ และเมืองคลอง โดยที่บ่นท่าที่อ่าวอุตรดิษฐ์ ขณะนั้นพระยาคลองถึงแก่กรรม ซึ่งไม่ได้แต่งตั้งไว้รองแทน ท่านผู้หญิงจันและคุณมุกนั้นสองสาวซึ่งรวมรวมไว้ พร้อมต่อสู้พม่า โดยแบ่งเป็น 3 ค่าย ค่ายบ้านค่าย ค่ายบนบันไดกับและค่ายวัด พระนังสร้างซึ่งทั้งเป็นฐานทัพ

พม่าแบ่งเป็น 3 ค่ายเช่นกัน คือค่ายปากซ่องค่าย ค่ายนาคล่อง และค่ายนาโคกพม่า กองทัพมีจำนวนน้อยทำท่านผู้หญิงจันจึงใช้กลยุบฯ หลอกล่อเพื่อมาทำให้พม่าล้อมค่ายอยู่ดี่อนเคยก็ยังที่ไม่ได้ ขาดเสียอาหาร เกิดความปั่นป่วนในกองทัพ ท่านผู้หญิงจันได้ออกประชุมพลที่หน้าค่ายได้ ต้นกองหลางนำ้าโดยได้สั่งให้นายกองชุมชนอินเป็นใหญ่พิรุณสังหารถูกก่อ ทองหลางนำ้าใหญ่ๆ ขาดลงกลางชุมชนพม่าเป็นที่น่าอึศจรรย์ พม่าเสียชีวิต เริ่มออกทัพ ไทยยังรุกโขนตีพม่า จนลอดไปลึกล้ำไปกว่า 5 กิโลเมตร ได้ไปถึงปากซ่องค่ายจะเกาแล้วออก เรือหนีไปในที่สุด

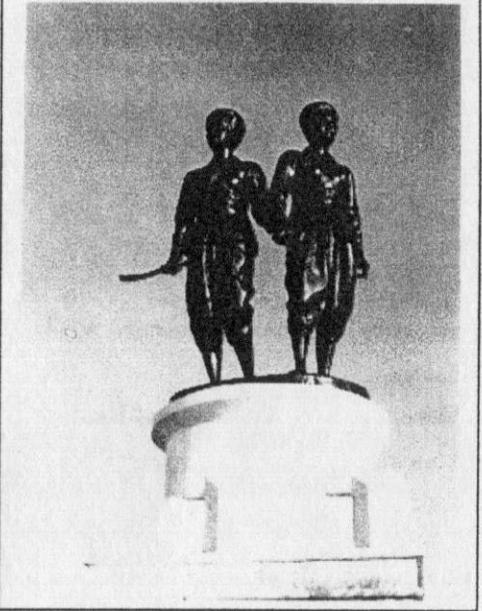

เมื่อเสร็จศึก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกจึงได้โปรดสถาปนา ท่านผู้หญิงจันเป็นหัวเทพกระษัตรี คุณมุกเป็นหัวศรีสุนทร

5. สถานที่ (หัวเมือง)

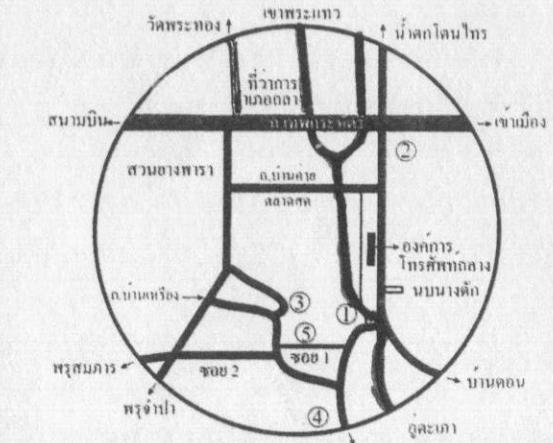

ที่ดัง: ตั้งอยู่ที่ 3 ด้านลักษณะรือว่าง สำเภาคลอง จังหวัดภูเก็ต เป็นบ้านเดินดินสูง อยู่ในที่ดินของเอกชน ห่างจากวัดม่วงไกมาร กิจประภากอง 250 เมตรเป็นที่ตั้งฝังศพของแม่หัวเมืองสีขและคณะ เดิมซึ่งมี หินคลาน่า 7 แผ่น ปัจจุบันหงเหลือ 6 แผ่น อีก 1 แผ่นอยู่ที่มหาวิทยาลัยราช กิจจภัณฑ์ เมื่อถ่อนโถะหินมาและตัวแทนคนภายนอกมาร่วมครัววา อ่านคำว่าและ ใช้ของหอน น้ำหอม แป้ง กำยาน ดอกดันทุก (ตีลาวดี) เป็นประจำทุกเดือน 5 หรือวันสำคัญ

ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร

วงจรบ้านท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร

①บ้านท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร ②วัดพระระกา ③วัดน้ำตกใบไก ④ห้องนอนห้องน้ำ ⑤สุกงานแม่หมันสีข

1.บ้านท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร (บ้านท้าวเทพฯ)

ที่ตั้ง : ออยในเขตเทศบาล ต.เทพกระษัตรี อ.คลาง จ.ภูเก็ต (หลังองค์การไทรศิพท์คลาง)

ประวัติดิน ท้าวเทพกระษัตรีเป็นบุตรคนโตของท่านเจอมร้างบ้านเคียน เจ้าเมืองคลางในสมัยเดียวกับสันมหาราช ตั้งเมืองออยที่เกาะบ้านเคียน บ้านเดิมอยู่ใกล้กับสะ้น้ำที่เรียกว่า “นาปากสาร” ชาวคลางนับถือบรรพบุรุษ ได้มีการเช่นไหว “ผีคลาง” มีคำเชื่อเชิญบรรพบุรุษตอนหนึ่งว่า “หน้าเรือนแม่หม้า มีขามคอม้า มีหว้ากาจัน มีดันม่วงคล้า มีสะหน้าบ้าน มีคุโดยรอบ มีขอนค่ายไห” บรรยายอธิบาย เป็นลูกสาวเจ้าเมืองไทรบุรีมีบุตร 5 คน 1.ท่านผู้หญิงจัน 2.คุณนุก 3.คุณมา 4.พระยาคลางอาด (พ.คลาง) 5.พระปัลลิตเรือง

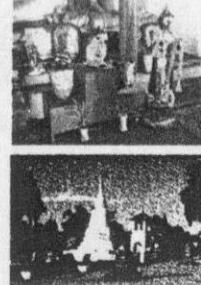
ท่านผู้หญิงจันแห่งงานกันหม่อนกักดูกร บุตรของนายกองเมืองตะกั่วทุ่ง มีบุตร 2 คน คือแม่ปรางและเพญาถางเทียน (ด้านซ้าย ประทีป พ.คลาง) สามีของแก่กรรมทั้งสองเป็นพี่น้อง ได้วันการฝึกเพลงอาวุธจากคุณมุกน้ำสาวย

เจ้าเมืองครึ่งรัตนราชได้ให้ พญาพิมล (อัชชัน) มาช่วยงานดูมรรภบ้านเคียน ได้แต่งงานกับท่านผู้หญิงจันมีบุตรชื่อ “ทอง” ดาวด้วยเป็นบานบริจา ในการกล่าวที่ 1 ประชุดพระองค์ “เจ้าหญิงอุบล”

ด้านล่าง (คล้ายด้านขวา) ในด้านไร่ของหนังสือ สมัยก่อนด้านล่างมีมาก่อนบ้านท้าวเทพฯเพื่อไว้เขียนข้อความเรื่องสำคัญ ปัจจุบันซึ่งมี 5-6 ด้านซึ่งการอนุรักษ์เก็บไว้

2. วัดพระนองครัว

ที่ตั้ง : หมู่ 1 ต.เทพกระษัตรี อ.คลาง จ.ภูเก็ต (กม.18-19)

เป็นวัดเก่าแก่และเก่าเป็นชนบทอยู่ริมสีรุบกับหม่า เมื่อครั้งที่เมืองคลาง 2328 เดิมชื่อ “วัดตะเคียน” และมีตำนานว่า พระนางเลือดขาวซึ่งเป็นชาขายของเจ้าเมืองครุฯ ถูกขุชวางมีชี้และต้องโถงประหาร ก่อนตายพระนางขอโอกาสไปไหว้พระธาตุที่ศรีลังกา ก่อน เมื่อกลับมาได้มาสร้างวัด ณ ที่แห่งนี้ จึงได้นามว่า “วัดพระนองครัว” และเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง เลือดที่ออกมานี้เป็นสีขาวบริสุทธิ์ซึ่งได้ชื่อว่า “พระนางเลือดขาว”

ในอดีตสถาปัตย์ มีพระพุทธชูปีนุกเก่าแก่ 3 องค์เรียกว่า “พระในหุง” หรือพระ 3 กษัตริย์ ซึ่งอยู่ในพระอุทกรของพระพุทธชูปีนุกปูน ปั้นองค์ใหญ่ด้วย

“พระครุสุนธรรมยิกิ (เนรม ชาติ) 2392-2476 นามเดิมว่า “ปอด ไตรรัตน์” ชอบคงแก่เรียนหนังสือไทย พระธรรมวินัย วิปัสสนากรรมฐาน ชอบบรรรรวนตัวรำบราบ เครื่องสบุนไพร ไว้ในบ้านหรือ หมุดข้อขอลาภด้วยรุ่นแก่ย่อองนับถือความศักดิ์สิทธิ์ของกันไว้มาก

3. วัดม่วงโภกมารกัจจ์ (วัดม่วง)

ที่ตั้ง: ตั้งอยู่บ้านเหรียง หมู่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี อ.บ้านคลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นวัดครั้งออยในความคุ้มแลของวัดพระนองครัวมีพระพุทธชูปีนุกปูนครั้งก่อน เกี่ยวข้องด้วย ชาวบ้านเชื่อกันว่าวิญญาณของพระกิมมุ สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งรณะพาทัววัดแห่งนี้จึงคงสืบทอดอยู่ที่พระพุทธชูปีนุกปูนนี้ ไกด์พระพุทธชูปีนุกนี้ดันทึ่งและดันทั้ง ซึ่งลายแทงที่วัดม่วงโภกมารกัจจ์ล่าวถึงความว่าระหว่างดันทึ่งดันทั้งเป็นที่ฝังสมบัติ

ชาวบ้านอ้างเชื่อว่าวัดม่วงโภกมารกัจจ์เป็นวัดในสมัยท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อตั้งเมืองคลาง 2328 เจ้าเมืองคลางได้ใช้ลานวัดม่วงเป็นสถานที่ฝึกหัด ฝึกการเรียนรู้ ลงขันต์ทหาร ฝึกซ้อมรำกริช ฝึกสมดุลเป็นชั้นบันดา 2 ปี บ่อหนึ่งแห่งวันยาสมุนไพรให้ทหารอ่านเพื่อความอยู่ยงคงกระพัน และเกยเป็นปลาปานสถานแก่บรรพชนชาวคลาง ด้านหลังวัดเป็นที่ฝังพ่อชาวด้วยมนุสกิลบุคคลสำคัญ เช่นสุสานแม่หน้าเสื้อฯ

ในปีพ.ศ. 2528 ทางจังหวัดจัดงานฉลองครบรอบ 200 ปีวันสวรรคตเมืองคลาง ชาวคลาง-ได้ช่วยกันปืนหุ่นปูนประดิษฐ์รูปท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรในอิฐขนาดต่างๆ ที่อยู่ต่อกัน ที่ทำการตักหิน น้ำประปาชุมเป็นฝีมือของช่างหิน ที่รืออุปสมบทของถูกชา “พระธาตุคลางเทียน”

ค่อนมาญานินิทิท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อตั้งเมื่อปี 2536 โดยคร.ชัชชัน วุฒิเมธีและคณะกรรมการผู้มีจิตศรัทธาทุกท่านร่วมกันสนับประดิษฐ์เรցากถวายปืนหุ่นปูนไว้รำคาลงคุ้มครองดีที่เป็นอนุสรณ์ ประดิษฐ์ฐานรูปปืนท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรและมีพระพุทธชูปีนุก กลาง ประดิษฐ์ฐานอยู่กลางแจ้ง